

Národní jazyk

Národní jazyk

- souhrn výrazových prostředků jednoho národa nebo etnika
- spojené historickou, společenskou, kulturní a politickou sounáležitostí
- nástroj myšlení a dorozumění
- soustava společensky uznávaných, obecně přijatých konvenčních znaků a pravidel jejich užívání

Funkce:

1. **komunikativní** (= základní, dorozumivací, sdělovací)
2. **myšlenkovou** - nástroj myšlení, podklad pro vytváření představ a pojmů
3. **expresivní** (výrazovou) – k vyjadřování citů, přání
4. **apelovou** (výzovou) – působení na ostatní
5. **estetickou** – při uměleckém zpracování

Vývojové tendence současné spisovné češtiny

- současný jazyk = jazyk posledního půl století (odlišnosti územní, sociální, generační)
- **nerovnoměrnost** vývoje
- vývoj – **nejrychleji** ve slovní zásobě (kromě jejího jádra = základní slova), nutno pojmenovávat nové skutečnosti
- vývoj – **pomaleji** v gramatické stavbě, syntaxi (závislost na rozvoji myšlení a vlivu cizích jazyků), hláskosloví a tvarosloví

dynamičnost vývoje:

1. **demokratizace** = rozšíření spisovné češtiny (vliv školy, vzdělání, médií), růst jazykové úrovně uživatelů, odstraňování zastaralých slov, tvarů
2. **intelektualizace** = přesné vyjádření myšlenek, zdokonalení užití jazykových prostředků
3. **terminologizace** - zvyšuje se počet termínů užívaných běžnými mluvčími
4. **determinologizace** = přechod termínů do oblasti méně odborné i neodborné (*pojem, parametr*)
5. **integrace** = sjednocování, stírání nářečních rozdílů
6. **funkčně stylová diferenciac**e – např. osamostatnění publicistického a administrativního stylu (od odborného stylu)
7. **stylové posuny v současné češtině**
 - častěji - osa: hovorovost – neutrálnost – knižnost (př. dělat, holka, péct, taky)
 - méně často – osa: odbornost – neutrálnost – běžná slovní zásoba (př. množina, astronaut)
8. **internacionalizace jazyka** – přejímání slov, jeden ze způsobů obohacování slovní zásoby, dnes zvláště z angličtiny i jiných jazyků (stálé kontakty se slovenštinou – *dovolenka*) + v oblasti vědy a techniky, populární hudby, sportu (*summit, software, heavy metal, šampionát*)

Úzus - obvyklé, ustálené užívání jazyka a jazykových prostředků, z něhož se vyvozuje jazyková norma a kodifikace

Jazyková norma - soubor uznávaných a ustálených jazykových prostředků a způsobu jejich užívání tvoří se postupně, s přihlédnutím k tomu, jak se jazykové prostředky skutečně používají

Kodifikace - zpracování, uzákonění a vydání jazykové normy spisovného jazyka v příslušných příručkách, vystihuje, zachycuje, popisuje a vykládá normu